

AĞUSTOS AYI FİYAT GELİŞMELERİ

5 Eylül 2023

Özet

Tüketici fiyatları ağustos ayında yüzde 9,09 oranında yükselmiş, yıllık enflasyon 11,11 puan artışla yüzde 58,94 olmuştur. Vergi ve yönetilen fiyatlardaki ayarlamaların temmuz ayından sarkan etkilerinin yanı sıra Türk lirasındaki değer kaybı ve ücret artışlarının gecikmeli etkileri ile küresel enerji fiyatlarındaki yükseliş sonucunda ana grupların tamamında yıllık enflasyon yükselmiştir. Aylık bazda en yüksek artış yüzde 14,23 oranı ile enerji grubunda kaydedilmiş, bu gelişmede önceki aydan sarkan vergi etkisinin yanı sıra dış fiyat baskıları belirleyici olmuştur. Akaryakıt fiyat artışları ulaştırma hizmetleri fiyatlarına hızlı şekilde yansımış, grup aylık enflasyonunda yüzde 27,62 ile 2003 bazlı TÜFE kapsamında hesaplanan en yüksek artış kaydedilmiştir. Gıda, asgari ücret ve kur gelişmelerine duyarlılığı yüksek hizmet kalemlerinin yanı sıra kirada yüksek artışlar gözlenmiştir. Temel mal grubu fiyatlarında özellikle Türk lirasındaki değer kaybının gecikmeli etkileriyle yükseliş sürmüştür. Taze meyve ve sebze fiyatlarındaki olumsuz görünüm ağustos ayında devam ederken, işlenmiş gıda alt grubunda fiyat artışları genele yayılarak güçlenmiştir. Üretici fiyatlarındaki artış eğilimi enerji grubunda daha belirgin olmak üzere sürmüştür, son üç aylık dönemde tüketici fiyatları üzerinde üretici kaynaklı yukarı yönlü baskılar belirginleşmiştir. Bu görünüm altında, mevsimsellikten arındırılmış verilerle aylık artış oranları B ve C göstergelerinde güçlü seyrini korumuş ve göstergelerin yıllık enflasyonları yükselmeye devam etmiştir.

Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

Ağustos ayında tüketici fiyatları yüzde 9,09 oranında yükselmiş ve yıllık enflasyon 11,11 puan artarak yüzde 58,94 olmuştur (Grafik 1 ve Tablo 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 9,20 ve 8,76 puan artarak yüzde 63,52 ve 64,85 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Yıllık tüketici enflasyonuna katkılar incelendiğinde, bu dönemde alt grupların tamamında artış yaşanmıştır. Bir önceki aya göre hizmet, gıda, temel mal, enerji ve alkol-tütün-altın gruplarının katkıları sırasıyla 3,00; 2,86; 2,60; 2,51 ve 0,14 puan artmıştır.

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle incelendiğinde, B ve C endekslerinin aylık artışları önceki ayda ulaşılan yüksek seviyeleri korumuştur (Grafik 3). Fiyat artışları, B endeksini oluşturan gruplardan işlenmiş gıdada bir önceki aya kıyasla güçlenirken hizmet ve temel mallarda yüksek seyretmeye devam etmiştir (Grafik 4).

Hizmet fiyatları ağustos ayında yüzde 9,19 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 9,92 puan artışla yüzde 79,57 seviyesine ulaşmıştır (Grafik 5). Bu dönemde fiyat artışları, ulaştırma hizmetlerinde daha belirgin olmak üzere, alt gruplar geneline yayılmıştır. Ulaştırma hizmetleri fiyatlarında akaryakıt fiyatlarındaki sert artışa bağlı olarak aylık bazda yüzde 27,62 oranı ile 2003 bazlı endekste en yüksek artış kaydedilmiştir. Bu gelişmede, yönetilen-yönlendirilen kalemlerin (otobüs ve taksit ile şehir içi yolcu taşımacılığı ve hava yoluyla yolcu taşımacılığı) yanı sıra karayoluyla şehirler arası yolcu taşımacılığı fiyatları belirleyici olmuştur. Lokanta-otel alt grubunda süregelen güçlü fiyat artışları ağustos ayında devam etmiş, fiyatların yüzde 7,09 oranında yükselmesiyle alt grup yıllık enflasyonu yüzde 89,31 seviyesine ulaşmıştır. Kira alt grubunda aylık artış bir miktar daha güçlenerek yüzde 7,90 olmuş ve yıllık enflasyon yüzde 87,78'e yükselmiştir. Diğer hizmetler alt grubunda fiyatlar yüzde 7,19 oranında artış kaydederken bu gelişmede kişisel ulaştırma araçlarının bakım-onarımı, sağlık hizmetleri ile eğlence-kültür hizmetleri öne çıkan kalemler olmuştur.

Temel mal grubu yıllık enflasyonu 7,72 puan artışla yüzde 51,97 olmuştur (Grafik 6). Döviz kuru geçişkenliğinin yüksek olduğu temel mallarda tüm alt gruplarda yüksek fiyat artışları kaydedilmiştir. Dayanıklı mal alt grubunda fiyatlar yüzde 7,82 oranında yükselirken, bu dönemde otomobil, beyaz eşya ve mobilya fiyatlarında belirgin artışlar izlenmiştir. Diğer temel mallar alt grubunda ilaç referans euro kurundaki güncelleme ve vergi ayarlamasının sarkan etkileri hissedilmiş, fiyatlarda yüzde 9,92 oranı ile genele yayılan bir artış kaydedilmiştir. Giyim ve ayakkabı grubunda fiyatların mevsim eğiliminin aksine artış göstermesiyle (yüzde 8,25 oranında) yıllık enflasyon yüzde 29,96'ya yükselmiştir.

Enerji fiyatları ağustos ayında yüzde 14,23 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu ise 16,89 puan artarak yüzde 14,03 seviyesinde gerçekleşmiştir (Grafik 7). Grup aylık fiyat artışında, bir önceki ay ortasında gerçekleşen vergi artışının sarkan etkisi yanında, uluslararası enerji fiyatlarındaki yükseliş belirleyici olmuştur. Bu görünüm altında, akaryakıt ve tüp gaz kalemleri sırasıyla aylık bazda yüzde 26,11 ve 23,93 oranlarında artış kaydetmiştir. Ayrıca, şebeke suyu fiyatları ağustos ayında da yüksek bir oranda (yüzde 7,43) artmıştır.

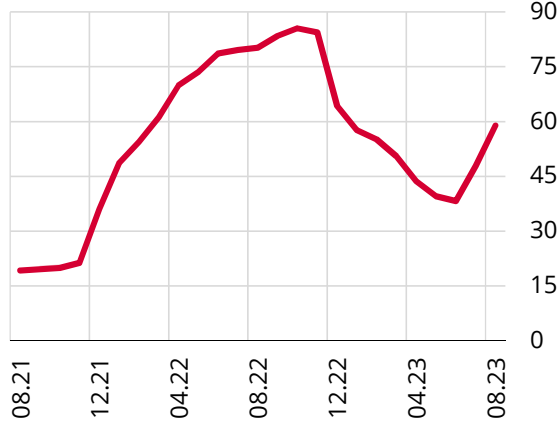
Gıda ve alkolsüz içecekler grubu fiyatları ağustos ayında yüzde 8,48 oranında artmış, yıllık enflasyon 12,14 puan yükselerek yüzde 72,86 olmuştur (Grafik 7). Yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada 13,93 puan artışla yüzde 93,64'e, işlenmiş gıdada ise 11,02 puan artışla yüzde 57,80'e yükselmiştir (Grafik 8). Mevsimsellikten arındırılmış veriler taze meyve sebze fiyatlarının bu dönemde meyve fiyatları öncülüğünde belirgin artış gösterdiğine işaret etmiştir. İşlenmemiş gıda grubunun seyrinde bu dönemde meyve ve sebze dışında, yumurta ve kuruyemiş fiyatlarındaki yükselişler öne çıkmıştır. İşlenmiş gıda grubunda aylık artış geçen aya kıyasla (yüzde 11,17) güçlenirken, başta ekmek olmak üzere ekmek-tahıllar, süt ile süt ürünleri, katı-sıvı yağlar ve alkolsüz içecek kalemleri fiyat artışları ile dikkat çekmiştir.

Alkollü içecekler ve tütün ürünleri grubunda fiyatlar yüzde 3,77 oranında yükselmiş, yıllık enflasyon 5,40 puan artışla yüzde 51,98 olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmede geçen ay yapılan vergi düzenlemesi kaynaklı fiyat artışlarının endekse gün ağırlıklı yansıtılması nedeniyle ağustos ayına sarkan etkiler belirleyici olmuştur.

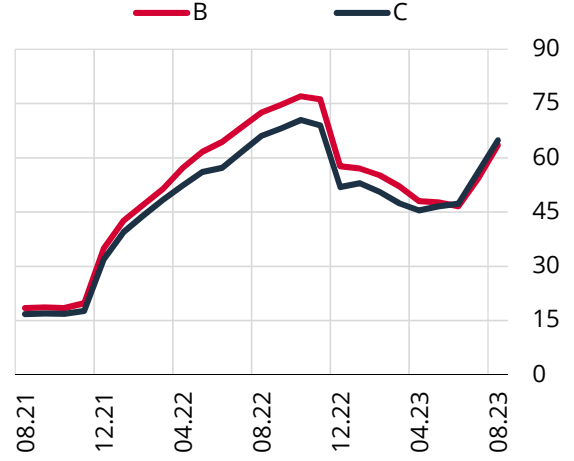
Yurt içi üretici fiyatları ağustos ayında yüzde 5,89 oranında artmış, yıllık enflasyon 4,91 puan artışla yüzde 49,41 olmuştur (Grafik 9 ve Tablo 2). Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, yıllık enflasyon alt grupların tümünde yükseliş kaydederken (Grafik 10), aylık bazda uluslararası enerji emtia ve kur gelişmelerine istinaden enerji üretici fiyatlarındaki artış yüzde 14,27 ile belirgin olmuştur. Aylık fiyat gelişmeleri sektörler bazında incelendiğinde, artışların genele yayıldığı izlenirken ham petrol ve doğal gaz, rafine petrol ürünleri, temel eczacılık, kömür ve linyit, mobilya, diğer madencilik-taş ocaklığı ve elektrik-gaz imalatı sektörleri fiyat artışlarıyla öne çıkmıştır.

Grafik ve Tablolar

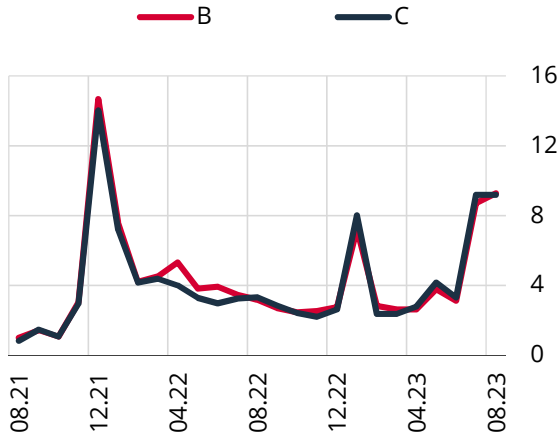
Grafik 1: TÜFE (Yıllık % Değişim)

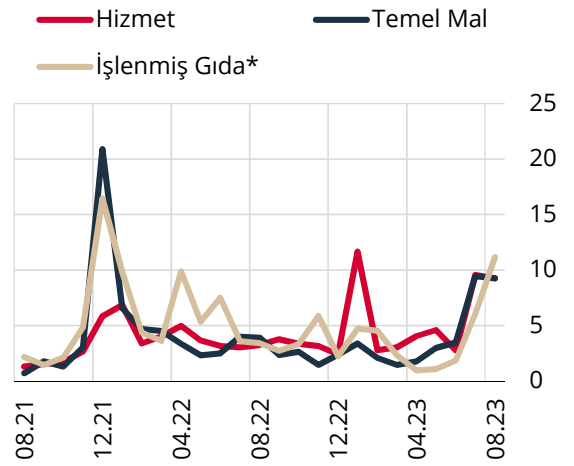
Grafik 2: B ve C (Yıllık % Değişim)

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

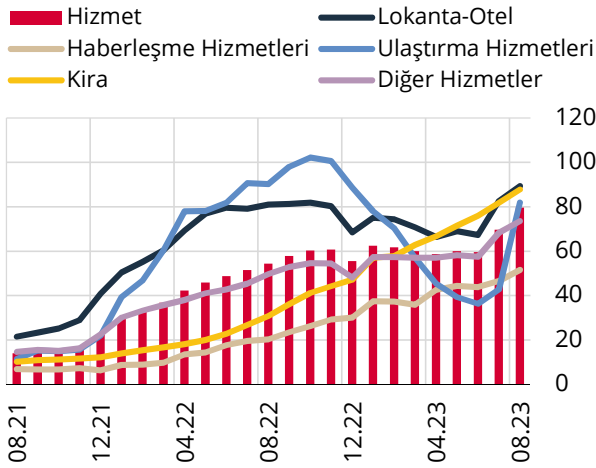

Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

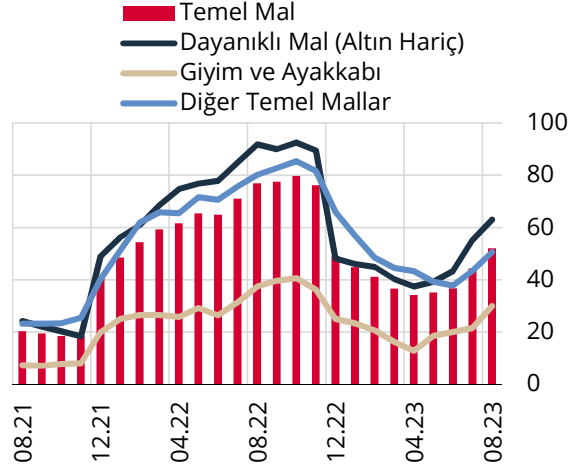

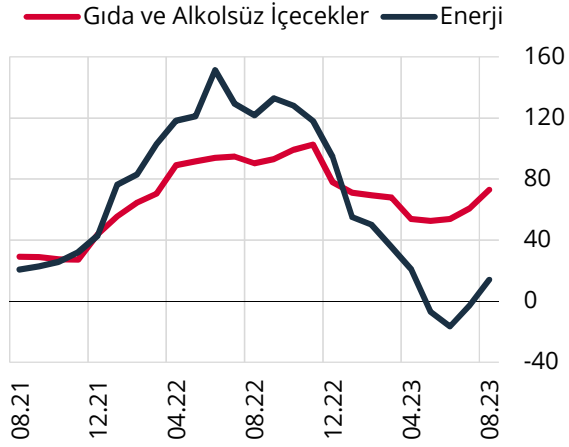
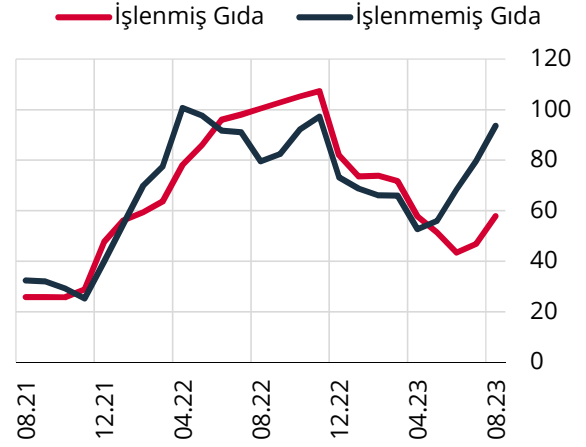
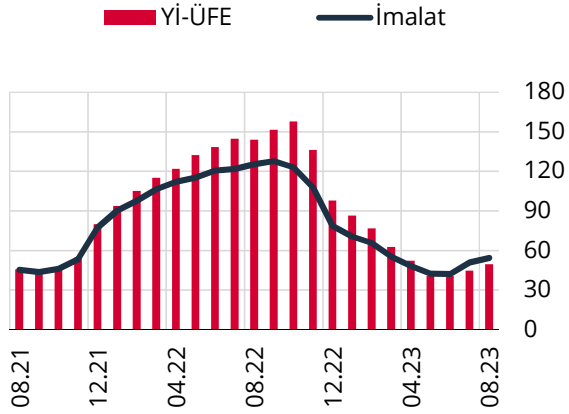
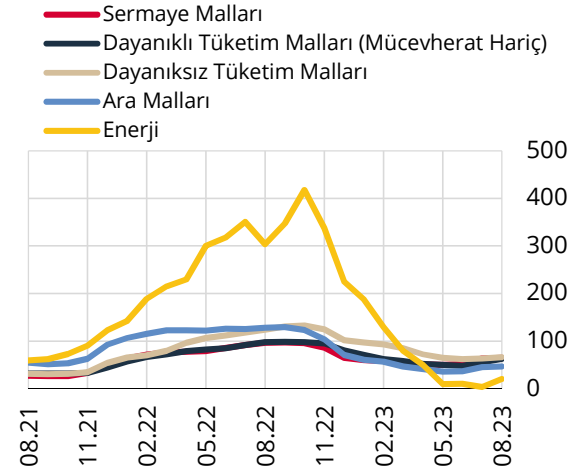
* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

Grafik 5: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

Grafik 6: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 7: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)**Grafik 8: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)****Grafik 9: Yi-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)****Grafik 10: Yi-ÜFE Ana Sanayi Grupları (Yıllık % Değişim)**

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Ağu.23	Ağu.22	Ağu.23	Ağu.22
TÜFE	9,09	1,46	58,94	80,21
1. Mallar	9,04	0,92	51,50	89,89
Enerji	14,23	-2,68	14,03	121,73
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	8,48	0,85	72,86	90,25
İşlenmemiş Gıda	5,58	-2,02	93,64	79,51
Taze Meyve-Sebze	9,31	-6,31	105,98	50,85
Diğer İşlenmemiş	3,37	0,07	88,13	95,30
İşlenmiş Gıda	11,17	3,41	57,80	100,38
Ekmek ve Tahıllar	13,12	3,76	59,79	106,68
Diğer İşlenmiş	10,18	3,22	56,91	97,03
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	7,93	2,69	51,92	78,36
Temel Mallar	8,57	3,06	51,97	76,91
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	7,82	2,65	63,04	91,79
Giyim ve Ayakkabı (*)	8,25	1,21	29,96	37,38
Diğer Temel Mallar	9,92	4,64	50,60	80,12
Alkollü İçecekler ve Tütün	3,77	0,09	51,98	82,49
Altın	2,12	4,47	61,20	106,45
2. Hizmetler	9,19	3,16	79,57	54,30
Kira	7,90	4,40	87,78	30,81
Lokanta ve Oteller	7,09	3,31	89,31	80,95
Ulaştırma Hizmetleri	27,62	0,16	81,90	90,29
Haberleşme Hizmetleri	5,14	1,64	51,58	20,29
Diğer Hizmetler	7,19	3,96	73,58	49,74
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	9,32	3,17	63,52	72,53
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	8,89	3,10	64,85	66,08
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	9,87	2,06	55,00	80,22
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	9,18	1,38	65,70	80,10

Kaynak: TÜİK.

* Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık (%)	Ağustos 2023		Ağustos 2022	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	5,89	49,41	2,41	143,75
Madencilik	3,69	9,99	66,42	4,10	153,28
İmalat	83,81	5,41	54,41	2,94	125,43
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	78,48	4,53	54,70	3,29	121,42
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	68,94	4,96	56,70	3,86	123,84
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	11,96	10,16	-8,21	-1,07	348,39
Su Temini	0,55	6,88	67,09	4,03	90,01
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		3,83	46,41	3,20	127,82
Dayanımlı Tüketim Malları		8,74	61,05	4,55	99,54
Dayanımlı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		9,66	62,58	4,67	97,84
Dayanımsız Tüketim Malları		5,67	66,46	3,69	124,14
Sermaye Malı		4,04	64,88	3,03	96,53
Enerji		14,27	20,70	-1,71	303,48

Kaynak: TÜİK.